

Η Μάχη του Φραγκοκάστελλου

[/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Η μάχη του Φραγκοκαστέλλου Κρήτης στις 18 Μαΐου του 1828 ήταν πολεμικό επεισόδιο του ελληνικού εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα (1821-1829) το οποίο εντάσσεται στη γενικότερη προσπάθεια της προσωρινής ελληνικής κυβέρνησης («Αντικυβερνητική της Ελλάδος Επιτροπή») για την αναζωπύρωση της επαναστατικής δράσης σε διάφορες επαρχίες, ώστε οι τελευταίες να ενταχθούν στο υπό δημιουργία ελληνικό κράτος βάσει των όρων της συνθήκης του Λονδίνου, που είχαν συμφωνήσει οι τρεις «προστάτιδες δυνάμεις» (Αγγλία, Γαλλία και η Τσαρική Ρωσία). Η έκβαση της μάχης ήταν αρνητική για τους Έλληνες.

Κατόπιν διαταγής του αρχιστρατήγου Τσορτζ, που υπέγραφε ο ίδιος και ο αρχιγραμματέας Γεώργιος Λη με ημερομηνία 26 Ιουνίου 1827, ο Ηπειρώτης οπλαρχηγός Χατζημιχάλης Νταλιάνης είχε διορισθεί επικεφαλής των ατάκτων ιππέων της επαναστατικής κυβέρνησης. Λίγους μήνες μετά το διορισμό του, ο Νταλιάνης ήταν σε θέση να συμμετέχει σε επιχειρήσεις, καθώς είχε συγκροτήσει σώμα περίπου 100 ιππέων και με τη βοήθεια του εκπροσώπου των Κρητών Εμ. Αντωνιάδη αναχώρησε από το Ανάπλι με το μπρίκι «Λεωνίδας» για τη Γραμβούσα όπου έφτασε στις 4 Ιανουαρίου του 1828. Εκεί, οι άνδρες του ενώθηκαν με λιγοστούς Κρήτες μαχητές, αφού οι περισσότεροι οπλαρχηγοί του νησιού τηρούσαν επιφυλακτική στάση. Η αιτία ήταν η κίνηση του διορισμένου από το Μωχάμεντ Άλι, Τουρκαλβανού διοικητή Μουσταφά πασά να αποστείλει

προειδοποιητικά γράμματα σε όλους τους επικεφαλής στρατιωτικών σωμάτων του νησιού, με τα οποία τους ανέγγειλε την άφιξη του Νταλιάνη, με την επισήμανση ότι είχε τη διάθεση να μη θεωρήσει εκείνους ως συμπράτοντες, απειλώντας δε με σκληρά αντίποινα κατά των γηγενών σε περίπτωση που τον ενίσχυαν. Όμως επιστολή έστειλε ο Μουσταφάς και στον ίδιο το Νταλιάνη, με τον οποίο είχε γνωριστεί παλαιότερα στην Κπολη, αλλά ο δεύτερος αγνόησε τις προτάσεις συνεργασίας ή υποταγής, που περιλαμβάνονταν σε αυτή (μονογραφία του Νταλιάνη, από το μητροπολίτη Ερμούπολης Αιγύπτου, Ευάγγελο).

Προς τη σύγκρουση

Από τα Σφακιά όπου στο μεταξύ βρισκόταν, ο Νταλιάνης έσπευσε να καταλάβει το κοντινό (μεταξύ Σφακίων και Αγίου Βασιλείου) παλαιό Ενετικό οχυρωμένο κάστρο του Φραγκοκαστέλλου, ενώ επιπλέον τοποθέτησε υποστηρικτικές φρουρές στις θέσεις Κολακάσια και Πατσιανό. Την κατάληψη του Φραγκοκαστέλλου ενέκρινε το «Κρητικό Συμβούλιο» (επαναστατικός οργανισμός της νήσου) με έγγραφό του στις 8 Μαΐου του 1828. Ο Νταλιάνης, διαθέτοντας ελάχιστα τρόφιμα και πυρομαχικά, ζήτησε τη βοήθεια της Αίγινας, όμως η αντικυβερνητική επιτροπή δεν ήταν σε θέση να τον συνδράμει λόγω έλλειψης πόρων. Περαιτέρω, οι τοπικοί Σφακιανοί οπλαρχηγοί (της «Διευθυντικής Επιτροπής Λουτρού») φέρονταν εχθρικά προς τον Ηπειρώτη στρατηγό, με αποκορύφωμα την παρακράτηση από μέρους τους του πολεμικού ανεφοδιασμού που του είχε αποστείλει ο άγγλος φρούραρχος της Γαμβρούσας. Απογοητευμένος από την άρνηση των ντόπιων να τον στηρίξουν, φοβούμενοι τα τουρκικά αντίποινα, ο Νταλιάνης αποφάσισε να δράσει στηριζόμενος σχεδόν αποκλειστικά στις δικές του δυνάμεις. Στις 8 Μαΐου τέθηκε επικεφαλής όλων των ιππέων του και μιας ακόμη μονάδας πιστών Κρητών υπό τον Α. Μανουσογιαννάκη, με σκοπό να πλευροκοπήσει τα στρατεύματα του Οσμάν πασά του Ρεθύμνου, που κινούνταν προς Αποκόρωνα προκειμένου να ενωθούν με τις δυνάμεις του Μουσταφά. Η επιχείρηση του Νταλιάνη στέφθηκε από επιτυχία, με αποτέλεσμα οι Τούρκοι να ηττηθούν και να οπισθοχωρήσουν προς τη βάση τους.

Η κυρίως μάχη

Ο διοικητής της Κρήτης, πληροφορούμενος τα συμβάντα, όπως και λεπτομέρειες για τη σύνθεση του ελληνικού στρατόπεδου από έναν Αιγύπτιο ιπποκόμο, πρώην κρατούμενο των Ελλήνων (και θεωρούμενου εσφαλμένα από το Νταλιάνη, ως πιστού σε αυτόν) που κατάφερε να αποδράσει κατά τη διάρκεια της μάχης, αποφάσισε να εκστρατεύσει ο ίδιος κατά του Φραγκοκαστέλλου. Παράλληλα, ο Χατζημιχάλης, λόγω της αμοιβαίας καχυποψίας με τους Σφακιανούς υπερασπιστές του Πατσιανού, αγνόησε τις ορθές στρατιωτικές συμβουλές που του έγραψαν και φιλονίκησε μάλιστα μαζί τους, σε ανταλλαγή επιστολών. Αφορμή της αντιδικίας ήταν η προτεινόμενη εκ μέρους των Σφακιανών τακτική που θα ακολουθούσε στην

επικείμενη σύγκρουση. Παρά τις ειλικρινείς εντέλεις προσπάθειες των εντόπιων συναγωνιστών του (Α. Μανουσέλης, Σ. Δεληγιαννάκης, Σ. Και Π. Παπαδάκης, Γ. Τσουδερός, Σ. Καυκάλας, Π. Τσιριντάκης κ.α.) να τον μεταπείσουν, ο Νταλιάνης φερόταν αποφασισμένος να πέσει μαχόμενος κατά την άμυνα του κάστρου, δηλώνοντας χαρακτηριστικά ότι «Μια φορά γεννήθηκα και μια φορά θα πεθάνω». Εν τω μεταξύ, κατέφτασε στην περιοχή ένα ισχυρό σώμα υπό το Μουσταφά που το αποτελούσαν 4.000 πεζοί και 400 ιππείς, ενισχυμένοι με 3 κανόνια και ένα βομβοβόλο. Οι Τούρκοι στρατοπέδευσαν πλησίον του Φραγκοκάστελλου και την επόμενη μέρα (18-5-1828) άρχισαν την επίθεσή τους. Οι Έλληνες ήταν παραταγμένοι μέσα σε πέντε στη σειρά, πρόχειρα και δίχως πρόνοια για τη μεταξύ τους επικοινωνία, χαρακώματα που είχαν κατασκευάσει έξω απ' το φρούριο, αφού προηγουμένως έδωσαν προ του αρχηγού τους, έναν όρκο τιμής να υπερασπίσουν το κάστρο «μέχρι θανάτου».

Η Θυσία του Νταλιάνη

Το κεντρικό οχύρωμα υπό τον Κυριακούλη Αργυροκαστρίτη που δέχθηκε την κύρια προσβολή υπέρτερων κατά πολύ δυνάμεων, αμύνθηκε με γενναιότητα, αλλά τελικά όλοι οι άνδρες που το υπεράσπιζαν φονεύθηκαν στη μάχη εκ του συστάδην που ακολούθησε, εκτός δυο που κατάφεραν να διασωθούν. Βλέποντας την έκβαση, οι υπόλοιποι μαχητές επιχείρησαν να υποχωρήσουν προς το φρούριο, υπό την κάλυψη των ιππέων. Ο Νταλιάνης ήταν πάντα επικεφαλής των ανδρών του και πάλεψε με ανδρεία, έως ότου έπεσε νεκρός από τα σπαθιά των αντιπάλων του, όπως και συνολικά 338 Έλληνες. Ωστόσο, η ελληνική υποχώρηση πέτυχε, καθώς οι Τούρκοι δέχτηκαν επίθεση αντιπερισπασμού των υπερασπιστών του Καψοδάσους και του Πατσιανού, που είχε σαν αποτέλεσμα το θάνατο (συνολικά) 1.050 ανδρών του Μουσταφά.

Παράδοση του κάστρου

Τελικά όμως, το Φραγοκαστέλλο εγκαταλείφθηκε στα χέρια των Τούρκων (που εν συνεχεία το κατέστρεψαν, ώστε να μη χρησιμοποιηθεί εκ νέου εναντίον τους) μετά από συνθήκη που συμφωνήθηκε μεταξύ των δυο πλευρών και κατά την οποία οι εναπομείναντες Έλληνες μπορούσαν να αποχωρήσουν ελεύθερα, παίρνοντας μαζί τον οπλισμό και τα υπάρχοντά τους. Μαλιστά μεταξύ των πολιορκούμενων Ηπειρωτών και των πολιορκητών Τουρκαλβανών ανταλλάχθηκαν και δώρα, αφού τους συνέδεαν φυλετικοί δεσμοί κοινής καταγωγής. Ο Μουσταφάς, επιπλέον, απέστειλε στους οικείους του νεκρού αντιπάλου του, την ιπποσκευή του. Κατά την επιστροφή των Τούρκων στη βάση τους, πραγματοποιήθηκε νέα επίθεση σε βάρος τους από Σφακιανούς μαχητές, όμως ο Μουσταφά Πασάς αποφάσισε να μην τιμωρήσει την πόλη τους, επιδιώκοντας έτσι τον ειρηνικό κατευνασμό και τον τερματισμό της επανάστασης.

Λαϊκή παράδοση

Για τη θυσία του Νταλιάνη και των ανδρών του, η λαϊκή μούσα δημιούργησε ενδιαφέρον δημοτικό τραγούδι, το οποίο διέσωσε ο Γ. Βλαστός. Περαιτέρω, η φαντασία των κατοίκων της περιοχής έχει οδηγήσει στην παραδοχή του φαινομένου των «Δροσουλιτών», ενός οράματος στον ουρανό, το οποίο, όπως λένε, εμφανίζεται κάθε χρόνο έκτοτε, τις παραμονές της επετείου της μάχης.